

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12634/2558

นายวิฑูล แจ่มเร็ว โดยนางณฐินี แจ่มเร็ว ผู้อนุบาลโจทก์ นางสีทอง สวยงาม กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 34, ป.พ.พ. มาตรา 28, ป.พ.พ. มาตรา 1574

ย่อ / หลักกฎหมาย

ป.พ.พ. มาตรา 34 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "คนเสมือนไร้ความสามารถนั้นต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ก่อนแล้วจึงจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ได้ ...ฯลฯ... (4) รับประกันโดยประการใดๆ อันมีผลให้ตนต้องถูกบังคับชำระหนี้ ...ฯลฯ... จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถนั้น มีความสามารถที่จะทำนิติกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในมาตรา 34 วรรคหนึ่ง ได้เอง โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์แต่ประการใด โดยจัดว่าเป็นผู้หย่อนความสามารถเฉพาะการทำนิติกรรมต่าง ๆ ซึ่งระบุไว้เท่านั้นที่จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อน จึงจะมีความสามารถทำได้ ส่วนมาตรา 34 วรรคสาม บัญญัติว่า "ในกรณีที่คนเสมือนไร้ความสามารถไม่สามารถจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่กล่าวมาในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้ด้วยตนเอง เพราะเหตุมีกายพิการหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ศาลจะสั่งให้ผู้พิทักษ์เป็นผู้มีอำนาจกระทำการนั้นแทนคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้อนุบาลมาใช้บังคับแก่ผู้พิทักษ์โดยอนุโลม" ตามบทบัญญัติในวรรคสามนี้ หมายถึงกรณีที่คนเสมือนไร้ความสามารถไม่สามารถจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดใน (1) ถึง (11) หรือวรรคสองด้วยตนเอง เพราะเหตุมีกายพิการหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดังนั้น เมื่อโจทก์เป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถโดยมีจำเลยที่ 1 เป็นผู้พิทักษ์ ได้ทำนิติกรรมการจำนองที่ดินพิพาทและการโอนที่ดินพิพาทชำระหนี้จำนองซึ่งเป็นนิติกรรมดังได้ระบุไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 34 (4) โดยได้รับความยินยอมของจำเลยที่ 1 ผู้พิทักษ์แล้ว จึงเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติของ ป.พ.พ. มาตรา 34 วรรคหนึ่งแล้ว นิติกรรมดังกล่าวย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้อง ขอให้เพิกถอนนิติกรรมที่จำเลยทั้งห้าร่วมกันกระทำทั้งหมดและให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินโฉนดเลขที่ 55312 ตำบลบางเตือ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ใส่ชื่อโจทก์ตามเดิม หากจำเลยทั้งห้าไม่ดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งห้า จำเลยที่ 1 ขาดนัดยื่นคำให้การ จำเลยที่ 2 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องและให้จำหน่ายคดีสำหรับจำเลยที่ 2 ออกจากสารบบความ จำเลยที่ 3, 4 และ 5 ให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ โจทก์อุทธรณ์โดยได้รับอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ฎีกาโดยได้รับอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2536 ศาลจังหวัดสมุทรปราการมีคำสั่งให้โจทก์เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถโดยมีจำเลยที่ 1 เป็นผู้พิทักษ์ วันที่ 11 มกราคม 2545 โจทก์โดยความยินยอมของจำเลยที่ 1 ได้จำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 55312 เลขที่ดิน 466 ตำบลบางเตือ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ของโจทก์ เพื่อเป็นประกันหนี้เงินกู้ยืมจำนวน 2,350,000 บาท ต่อมาวันที่ 16 ตุลาคม 2545 โจทก์โดยความยินยอมของจำเลยที่ 1 ได้โอนที่ดินพิพาทดังกล่าว

ชำระหนี้จำนองให้แก่นายอภิญญา วันที่ 5 กรกฎาคม 2547 นายอภิญญาได้จำนองที่ดินพิพาทนั้นไว้กับจำเลยที่ 4 วันที่ 26 ธันวาคม 2549 ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นายอภิญญาเด็ดขาด วันที่ 26 ธันวาคม 2551 จำเลยที่ 4 จดทะเบียนโอนสิทธิการรับจำนองให้แก่จำเลยที่ 5 วันที่ 17 มีนาคม 2552 ศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาให้จำเลยที่ 1 เป็นบุคคลล้มละลาย ต่อมาวันที่ 2 ธันวาคม 2552 ศาลจังหวัดสมุทรปราการมีคำสั่งเพิกถอนจำเลยที่ 1 ออกจากการเป็นผู้พิทักษ์โจทก์และตั้งนางณฐณีเป็นผู้พิทักษ์ และวันที่ 7 ตุลาคม 2553 ศาลจังหวัดปทุมธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งให้โจทก์เป็นบุคคลไร้ความสามารถโดยให้อยู่ในความอนุบาลของนางณฐณี คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า นิติกรรมการจำนองที่ดินพิพาทและการโอนที่ดินพิพาทชำระหนี้จำนองระหว่างโจทก์กับนายอภิญญาเป็นโมฆะหรือไม่ โจทก์ฎีกาว่า การทำนิติกรรมระหว่างโจทก์กับนายอภิญญาจะต้องนำทบบัญญัติตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 34 วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า "...ในกรณีที่คนเสมือนไร้ความสามารถไม่สามารถจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่กล่าวมาในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้ด้วยตนเอง เพราะเหตุมีกายพิการหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ศาลจะสั่งให้ผู้พิทักษ์เป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้นำทบบัญญัติที่เกี่ยวกับผู้อนุบาลมาบังคับใช้แก่ผู้พิทักษ์โดยอนุโลม" มาใช้บังคับและทบบัญญัติที่นำมาใช้กับผู้อนุบาล คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 28 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า "...บุคคลซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดให้อยู่ในความอนุบาล การตั้งผู้อนุบาล อำนาจหน้าที่ของผู้อนุบาลและการสิ้นสุดของความเป็นผู้อนุบาลให้เป็นไปตามทบบัญญัติ บรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายนี้" ซึ่งจะต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1574 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า "...นิติกรรมใดอันเกี่ยวกับทรัพย์ของผู้เยาว์ดังต่อไปนี้ ผู้ใช้อำนาจปกครองจะกระทำได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต (1) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนองหรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้..." และมาตรา 1575 บัญญัติว่า "ถ้าในกิจการใด ประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครองหรือประโยชน์ของคู่สมรสหรือบุตรของผู้ใช้อำนาจปกครองขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์ ผู้ใช้อำนาจปกครองต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน จึงจะทำการกิจการนั้นได้ มิฉะนั้นเป็นโมฆะ" มาใช้บังคับ การที่โจทก์มีอายุสมองเท่ากับเด็ก 3 ปี เป็นคนปัญญาอ่อนมาตั้งแต่กำเนิดจนถึงปัจจุบันนี้ ถือว่าโจทก์เป็นคนจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ไม่สามารถเข้าใจในสาระสำคัญของการกู้ยืมเงิน การจดทะเบียนจำนองเป็นประกันและการโอนที่ดินเพื่อชำระหนี้ได้ด้วยตนเอง จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้ใช้อำนาจปกครองต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน และการทำนิติกรรมดังกล่าวเป็นการกระทำที่แสวงหาผลประโยชน์ของจำเลยที่ 1 เอง เป็นการกระทำที่ขัดกับผลประโยชน์ของโจทก์ จึงเป็นโมฆะนั้น เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 34 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "คนเสมือนไร้ความสามารถนั้นต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ก่อนแล้วจึงจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ได้ ... ฯลฯ..." (4) รับประกันโดยประการใดๆ อันมีผลให้ตนต้องถูกบังคับชำระหนี้ ... ฯลฯ... จากทบบัญญัติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถนั้น มีความสามารถที่จะทำนิติกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในมาตรา 34 วรรคหนึ่ง ได้เอง โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์แต่ประการใด โดยจัดว่าเป็นผู้หย่อนความสามารถเฉพาะการทำนิติกรรมต่างๆ ซึ่งระบุไว้เท่านั้นที่จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อน จึงจะมีความสามารถทำได้ ส่วนมาตรา 34 วรรคสาม บัญญัติว่า "ในกรณีที่คนเสมือนไร้ความสามารถไม่สามารถจะทำการ

อย่างหนึ่งอย่างใดที่กล่าวมาในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้ด้วยตนเอง เพราะเหตุมีกายพิการหรือมีจิตพื้นเพื่อนไม่สมประกอบ ศาลจะสั่งให้ผู้พิทักษ์เป็นผู้มีอำนาจกระทำการนั้นแทน

คนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวกับผู้อนุบาลมาใช้บังคับแก่ผู้พิทักษ์โดยอนุโลม" ตามบทบัญญัติในวรรคสามนี้ หมายถึงกรณีที่คนเสมือนไร้ความสามารถไม่สามารถจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดใน (1) ถึง (11) หรือวรรคสองด้วยตนเอง เพราะเหตุ มีกายพิการหรือจิตพื้นเพื่อนไม่สมประกอบ ดังนั้น เมื่อโจทก์เป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็น

คนเสมือนไร้ความสามารถโดยมีจำเลยที่ 1 เป็นผู้พิทักษ์ ได้ทำนิติกรรม การจำนองที่ดินพิพาทและการโอนที่ดินพิพาทชำระหนี้จำนองซึ่งเป็นนิติกรรมดังได้ระบุไว้ใน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 34 (4) โดยได้รับความยินยอมของจำเลยที่ 1 ผู้พิทักษ์แล้ว จึงเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 34 วรรคหนึ่งแล้ว นิติกรรมดังกล่าวย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ที่โจทก์ฎีกาว่าจำเลยที่ 1 ร่วมกับนาย

อภิญญา ฉ้อฉลโจทก์ เห็นว่า โจทก์มีผู้อนุบาลโจทก์เพียงปากเดียวเบิกความลอย ๆ ว่า จำเลยที่ 1 ฉ้อฉลโจทก์โดยนำที่ดินพิพาทไปจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้เงินกู้ยืมแก่นายอภิญญาในราคาต่ำกว่าราคาประเมินแล้วจำเลยที่ 1 นำเงินที่ได้จากการจำนองไปใช้ส่วนตัว จึงมีน้ำหนักน้อย ไม่น่าเชื่อถือ ทั้งตามหนังสือสัญญาจำนองที่ดินและบันทึกข้อตกลงโอนชำระหนี้จำนอง เจ้าพนักงานที่ดินได้ทำบันทึกคำขอแสดงตัวผู้พิทักษ์โดยโจทก์และจำเลยที่ 1 ให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานที่ดินว่า โจทก์มีความประสงค์จำนองที่ดินพิพาทและโอนชำระหนี้จำนองที่ดินพิพาทด้วยตนเอง

โดยจำเลยที่ 1 ให้ความยินยอมแล้วโจทก์ได้พิมพ์ลายนิ้วมือและจำเลยที่ 1 ได้ลงลายมือชื่อไว้ อันแสดงว่าไม่มีการฉ้อฉลตามที่โจทก์อ้างแต่อย่างใด ส่วนที่โจทก์ฎีกาว่า การที่นายอภิญญาและจำเลยที่ 4 รู้อยู่แล้วว่าจะมีการเพิกถอนที่ดินพิพาทในภายหลัง แต่ก็ยังคงจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทกันอีกเพื่อจะยกย่าย ถ้ายเหตุทรัพย์สิน เพื่อผลในทางบังคับคดี ซึ่งขณะนั้นนายอภิญญาถูกธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ฟ้องเป็นคดีแพ่ง เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2547 ก่อนที่นายอภิญญาจะจดทะเบียนจำนองกับจำเลยที่ 4 ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2547 อีกทั้งจำเลยที่ 5 ก็รับโอนสิทธิการจำนองจากจำเลยที่ 4 โดยไม่สุจริตเพราะว่าจำเลยที่ 5 ทราบหรือควรจะทราบว่ามีการโต้แย้งสิทธิเกี่ยวกับที่ดินพิพาทแล้วจำเลยที่ 5 ก็ยังรับโอนสิทธิการจำนองจากจำเลยที่ 4 อีก นิติกรรมการจำนองที่ดินพิพาทจึงไม่มีผลผูกพันโจทก์นั้น เห็นว่า จำเลยที่ 3 มีนายอภิญญาเป็นพยานเบิกความว่า ก่อนที่พยานจะรับจำนองที่ดินพิพาท ก็ได้มีการพูดคุยกับจำเลยที่ 1 แต่จำเลยที่ 1 ไม่สามารถหาผู้รับจำนองที่ดินพิพาทได้ พยานจึงได้รับจำนองที่ดินนั้นไว้ในราคา 2,350,000 บาท ตามที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้เสนอ และก่อนครบกำหนดไถ่ถอนการจำนอง จำเลยที่ 1 และบุตรมาแจ้งแก่พยานว่าไม่สามารถไถ่ถอนการจำนองได้ จึงขอเงินเพิ่มอีก 500,000 บาท พยานได้ขอให้จำเลยที่ 1 และบุตรไปหาผู้อื่นมาไถ่ถอนการจำนอง แต่จำเลยที่ 1 ก็ยืนยันว่าไม่สามารถหาคนมาไถ่ถอนการจำนองได้ พยานจึงมีเงื่อนไขว่า หากต้องการเงินเพิ่มอีก 500,000 บาท จะต้องโอนที่ดินพิพาทชำระหนี้จำเลยที่ 1 ยินยอมรับตามเงื่อนไขดังกล่าวจึงจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้แก่พยาน ต่อมาพยานได้ปิดประกาศขายที่ดินพิพาท แต่ไม่มีผู้ซื้อ พยานจึงนำที่ดินพิพาทจำนองไว้กับจำเลยที่ 4 วงเงิน 5,000,000 บาท จะเห็นได้ว่าก่อนที่นายอภิญญาจะรับจำนองที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ 1 นั้น จำเลยที่ 1 ได้พยายามหาผู้รับจำนองรายอื่นแล้ว แต่หาไม่ได้ดังจะเห็นได้จากคำเบิกความของนายสายชลลูกพี่ลูกน้องกับนางณฐณี พยานจำเลยที่ 3 ว่า ก่อนที่จำเลยที่ 1 จะนำที่ดินพิพาทไปจำนองกับนายอภิญญานั้น จำเลยที่ 1 มาติดต่อกับพยานแล้ว แต่พยานแจ้งว่าไม่มีเงิน และทางนำสืบของ

โจทก์ไม่ปรากฏว่านายอภิญญา กับจำเลยที่ 4 รู้อยู่แล้วว่าจะมีการเพิกถอนการโอนที่ดินพิพาท และจำเลยที่ 5 รับโอนสิทธิการจำนองจากจำเลยที่ 4 โดยไม่สุจริตแต่อย่างใด เมื่อนายอภิญญาเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาท จึงสามารถทำนิติกรรมจำนองให้แก่จำเลยที่ 4 และจำเลยที่ 4 ก็สามารถโอนสิทธิการรับจำนองที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 5 ได้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ประเสริฐ นิชโรจน์ · จักร อุตตโม · สุรทิน สาเรือง

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/12634/2558>